

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

# МАТЕРІАЛИ

ІХ МІЖНАРОДНОЇ  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(присвячена пам'яті професора  
Григорія Євтіювича Мазнева)

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ  
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

ЧАСТИНА 3



Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

# МАТЕРІАЛИ

ІХ МІЖНАРОДНОЇ  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(присвячена пам'яті професора  
Григорія Євтіювича Мазнева)

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ  
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

ЧАСТИНА 3

*06-07 березня 2025 року*

Харків – 2025

Управління розвитком соціально-економічних систем: Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (присвячена пам'яті професора Григорія Євтіювича Мазнева). (м. Харків, 06-07 березня 2025 року). Харків : ДБТУ. Ч. 3. 2025. 656 с.

**ГОЛОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ**

**В.М. МИХАЙЛОВ** – проректор з наукової роботи ДБТУ, доктор технічних наук, професор.

**ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:**

**М.А. СЕРІК** – проректор з науково-педагогічної роботи ДБТУ, кандидат технічних наук, доцент;  
**Ю.М. САГАЧКО** – завідувачка кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, кандидат економічних наук, доцент.

**ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:**

**В.І. АРАНЧІЙ** – перший проректор Полтавського державного аграрного університету, професор;  
**І.Г. БРИТЧЕНКО** – проректор з міжнародних зв'язків, професор Університету менеджменту безпеки в Кошице (Словаччина), доктор економічних наук, професор;

**С.І. ВАСИЯШИН** – директор Інституту обліку і фінансів НААН, провідний науковий співробітник ННЦ «Інститут аграрної економіки», доктор економічних наук, професор;

**Н.М. ВДОВЕНКО** – завідувачка кафедри глобальної економіки НУБіП, доктор економічних наук, професор;

**Т.А. ВЛАСЕНКО** – завідувачка кафедри економіки підприємства та організації бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, доктор економічних наук, професор;

**О.В. ГРІДІН** – доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, кандидат економічних наук, доцент;

**Ю.І. ДАНЬКО** – проректор з наукової роботи СНАУ, доктор економічних наук, професор;

**С.О. ЗАЙКА** – професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, кандидат економічних наук, професор;

**С.М. КВАША** – проректор з навчальної та виховної роботи НУБіП, доктор економічних наук, професор, академік НААНУ;

**І.О. КРЮКОВА** – завідувачка кафедри обліку і оподаткування ОДАУ, доктор економічних наук, професор;

**Т.М. ЛОЗИНСЬКА** – завідувачка кафедри публічного управління та адміністрування ПДАУ, доктор наук з державного управління, професор;

**О.С. МАКОВОЗ** – професор кафедри менеджменту Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», доктор економічних наук, професор;

**О.В. МАНДИЧ** – професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування ДБТУ, доктор економічних наук, професор;

**А.В. МОСКАЛЕНКО** – декан факультету менеджменту, адміністрування та права ДБТУ, доктор юридичних наук, професор;

**С.І. МІНЕНКО** – завідувачка відділу аспірантури та докторантури, Голова Ради молодих вчених ДБТУ, членкиня РМВ при ХОВА, доктор філософії, доцент;

**В.М. НАГАЄВ** – професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, доктор педагогічних наук, професор;

**В.С. НІЦЕНКО** – професор кафедри підприємництва та маркетингу, Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, доктор економічних наук, професор;

**Г.П. ПАСЕМКО** – професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, доктор наук з державного управління, професор;

**РАФАЛ РЕБІЛАС** – проректор з міжнародних питань, академія ВСБ, Домброва-Гурнича, Республіка Польща;

**ЯЦЕК СКУДАРСКИ** – доктор-інженер, Варшавський університет природничих наук – SSGW, Республіка Польща;

**О.В. СМІГУНОВА** – в.о. вченого секретаря Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України, кандидат економічних наук, доцент;

**І.Б. ЯЦВ** – професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЛНУП, доктор економічних наук, професор;

**А.М. ЯЦУН** – професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, доктор економічних наук, професор.

шляхом розвитку інноваційних моделей бізнесу, орієнтованих на сталість. Це охоплює впровадження принципів циркулярної економіки, розвиток екологічно чистих видів транспорту та підтримку малого і середнього бізнесу, який забезпечує індивідуальний і культурно автентичний досвід для туристів.

Отже, сталий розвиток туризму в концепції нооекономіки є багатовимірним процесом, що вимагає комплексного підходу та співпраці між урядами, бізнесом, громадськими організаціями та науковими установами. Інтеграція знань, інновацій і технологій дозволяє забезпечити гармонійний розвиток туристичної галузі, зберігаючи природні й культурні ресурси для майбутніх поколінь, водночас створюючи умови для соціального добробуту й економічного зростання. Такий підхід підкреслює важливість туризму як інструменту для досягнення сталого розвитку у глобальному масштабі, що є основоположним принципом нооекономіки.

#### Література:

1. Бицюра Ю.В. Нооекономіка: теоретико-методологічна відповідь на виклики постіндустріального суспільства. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право.* 2015. Вип. 28. С. 25-31. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu\\_018\\_2015\\_28\\_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_018_2015_28_5)

2. Михальова Г. Соціальні аспекти сталого розвитку туризму. *Розвиток туристичного бізнесу, економіки та підприємництва: виклики сьогодення.* Матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 26-27 вересня 2023 р.). Дніпро: НТУ «Дніпровська Політехніка», 2023. С. 42-43. URL: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/165260>

3. Шевчик Б.М. Нооекономіка: есхатологія початку ноосферної ойкумени і роль України. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки.* 2022. № 70. С. 65-70. URL: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-70-09>

## ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО І ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

**Тютюнник Ю.М.,** кандидат економічних наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна  
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9175-3395>

**Шуліка Е.Ю.,** здобувач вищої освіти, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна

У більшості країн світу сільський і зелений туризм розглядається як невід’ємна складова комплексного соціально-економічного розвитку територій, розбудови інфраструктури населених пунктів, наповнення

місцевих бюджетів, зростання добробуту територіальних громад. Вигідне геополітичне розташування, наявність значного туристично-рекреаційного потенціалу, сприятливий клімат, багаті флора і фауна, чисельні культурно-історичні пам'ятки світового рівня – це фактори, які сприяють активному розвитку сільського і зеленого туризму в Україні. Ці види туризму позитивно впливають на відродження, збереження та розвиток місцевих народних звичаїв, промислів, пам'яток історико-культурної спадщини.

Стосовно термінології, то в статті 4 Закону України «Про туризм» зазначено, що залежно від категорії осіб, які здійснюють туристичні подорожі (поїздки, відвідування), їхніх цілей, об'єктів, що використовуються або відвідуються, чи інших ознак існують такі види туризму як екологічний (зелений) і сільський [1].

Сільський туризм – це форма відпочинку в сільській місцевості у приватній садибі сільського господаря з широкими можливостями використання природного, матеріального і культурного потенціалу певного регіону. Організатором виступає сільська родина, яка надає відпочиваючим власне житло та забезпечує їх продуктами харчування, виробленими в особистому селянському господарстві. Екологічний туризм – це вид сільського туризму, що передбачає відвідування туристами територій, які мають природну, культурологічну, етнографічну цінність. Екотуризм – це форма подорожі, сприятлива для навколишнього середовища і відбувається на територіях, що мають природну цінність (національні та ландшафтні парки). Синонімами поняття «екотуризм» є зелений туризм (green tourism), природний туризм (nature tourism). Виділяються такі форми екологічного туризму: активний екотуризм (пішохідний, велосипедний, водний, кінний, рибальський), фауністичні та флористичні поїздки (орнітологічні спостереження, полювання, тематичні поїздки), культурологічні й етнографічні поїздки.

У кожного, хто прагне розвивати сільський і зелений туризмом, виникають питання:

- чи законна така діяльність;
- чи необхідно реєструвати приватне підприємство;
- чи потрібно отримувати ліцензії або інші дозволи від державних структур;
- які саме податки і збори та куди їх платити;
- як припинити за необхідності діяльність у сфері сільського і зеленого туризму?

Сільський і зелений туризм визнані окремими видами туризму, розвиток яких є пріоритетним напрямом державної політики, що регламентований статтями 4 і 6 Закону України «Про туризм» [1]. Право особистих селянських господарств займатися сільським туризмом визначено також у статті 1 Закону України «Про особисте селянське господарство» [2]. Діяльність господаря садиби, пов'язана з використанням майна особистого селянського господарства у сфері сільського туризму, в тому числі і надання туристам житла, є законною.

Сільський і зелений туризм як види діяльності, що не відносяться до підприємницької, включають, зокрема, надання послуг з розміщення та забезпечення сільськогосподарськими продуктами власного виробництва та переробки. Ці послуги може надавати будь-яка особа без додаткових дозволів. Якщо необхідно показати туристам певні місцеві природні чи культурні пам'ятки, то надання цих послуг регламентується Податковим кодексом та передбачає підприємницьку діяльність [3].

Власник садиби має право отримувати інформацію, необхідну для своєї діяльності, в державних органах та сільських і селищних радах, а також брати участь у розробці місцевих програм розвитку туризму. Окремою формою підтримки власників садиб є надання державною службою зайнятості дотацій безробітним, які висловили намір започаткувати власну справу в сфері сільського туризму і згодні зареєструватися як приватні підприємці. Обов'язковість сертифікації готельних послуг та послуг харчування стосується тільки зареєстрованих приватних підприємців. Власник садиби може звернутися із заявкою про сертифікацію послуги або надання категорії туристичного об'єкту своїй садибі добровільно. Це його право, а не обов'язок (стаття 19 Закону України «Про туризм» [1]). Власник садиби, щоб надавати послуги з розміщення і харчування туристів, не зобов'язаний мати освіту за спеціальністю «готельно-ресторанна справа».

Договори з розміщення туристів (оренди житла) можуть бути укладені письмово або усно. Бажано, звичайно, користуватися письмовими зразками, адже у випадку нанесення шкоди буде легше домогтися задоволення вимог власника. Договори з розміщення туристів підлягають нотаріальному посвідченню, якщо строк дії договору три і більше років (ст. 793 Цивільного кодексу України [4]). На вимогу туриста власник садиби може видавати заповнений власноруч документ, який містить інформацію про туриста та власника садиби (ПШБ) з переліком послуг, строком розміщення, вартістю основних і

додаткових послуг. Важливо, що власники садиб, які не зареєструвалися як приватні підприємці, можуть укласти договори саме на розміщення туристів, а не на їхнє туристичне обслуговування. Власник садиби може укласти договори про розміщення туристів з туристичною фірмою.

Існує два варіанти надання послуг сільського і зеленого туризму:

- власниками особистого селянського господарства;
- приватними підприємцями.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про особисте селянське господарство» ведення особистого селянського господарства — це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі у сфері сільського зеленого туризму [2]. Діяльність, пов'язана з веденням особистого селянського господарства, не відноситься до підприємницької діяльності. Члени особистих селянських господарств є особами, які забезпечують себе роботою самостійно і відповідно до законодавства належать до зайнятого населення за умови, що робота в цьому господарстві для них є основною. Для зайняття сільським і зеленим туризмом чинне законодавство не вимагає від особистого селянського господарства наявності спеціальних дозволів (ліцензій).

На початковому етапі провадження бізнесу у сфері сільського і зеленого туризму найзручнішим способом вважається підприємницька діяльність суб'єкта підприємницької діяльності-фізичної особи. Це не вимагає складання статуту або установчого договору, не потребує формування статутного фонду, а отже, й великого початкового капіталу. Не потрібно мати окрему юридичну адресу, оскільки у суб'єкта підприємницької діяльності є домашня адреса. Не обов'язково відкривати рахунок у банку й виготовляти печатку – це можна зробити за власним бажанням. Якщо діяльність із надання послуг у сфері сільського та екологічного (зеленого) туризму буде здійснюватися суб'єктом малого підприємництва, то оподаткування доходів відбуватиметься з урахуванням обраної ним системи оподаткування.

Державна реєстрація юридичних та фізичних осіб-підприємців проводиться за місцезнаходженням юридичної особи або за місцем проживання фізичної особи-підприємця через центри надання адміністративних послуг.

### Література:

1. Про туризм: Закон України № 324/95-ВР від 15 вересня 1995 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text> (дата звернення: 28.01.2025).
2. Про особисте селянське господарство: Закон України № 742-IV від 15 травня 2003 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text> (дата звернення: 28.01.2025).
3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 28.01.2025).
4. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16 січня 2003 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 28.01.2025).

## ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

**Петльович Е.Р.**, здобувач вищої освіти\*,  
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів, Україна  
**Білий І.М.**, здобувач вищої освіти,  
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів, Україна  
**Муцин Н.Б.**, здобувачі вищої освіти,  
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів, Україна

Розвиток галузей, що поєднують економічний, соціальний та інфраструктурний потенціал, є важливим кроком для зміцнення позицій країни на міжнародній арені. До них, зокрема, належить і сфера медичного туризму, що є однією з найбільш динамічних галузей у світовій економіці, і Україна має значний потенціал для її розвитку. Проте, незважаючи на численні переваги, такі як вигідне географічне розташування, порівняно низька вартість медичних послуг та кваліфіковані спеціалісти, розвиток медичного туризму в Україні стикається з низкою проблем, які обмежують його повний потенціал.

Однією з головних перешкод є недостатньо розвинена інфраструктура. Медичний туризм потребує не лише якісних медичних установ, але й розвиненої транспортної, готельної та

---

\* Науковий керівник – *Миронов Ю.Б., к.е.н., доцент*

**СЕКЦІЯ**

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СТАЛИЙ  
РОЗВИТОК У СФЕРІ ГОСТИННОСТІ Й ТУРИЗМУ**

***БАБКО Н.М.***

Технологічні тренди для екологічного  
майбутнього у сфері гостинності ..... 247

***ГАВРИКОВ В.Є.***

Інновації у сфері гостинності: як технології  
змінюють стратегії сталого розвитку в туризмі ..... 248

***DANYLENKO V.***

Marketing research and innovation in mature tourism markets ..... 251

***ЄМЕЦЬ В.М.***

Туризм як складова культурного та  
економічного відродження України ..... 254

***ІВАШКО А.М.***

Інноваційні технології у сфері туризму та гостинності ..... 257

***КЛИМ Н.Н., НОВАК У.П.***

Управління ризиками у сфері гостинності  
під час дії воєнного стану в Україні ..... 261

***КОЗИРЕВ А.С.***

Місе-туризм як інноваційний сегмент індустрії подорожей ..... 266

***МИРОНОВ Ю.Б.***

Сталий розвиток туризму в концепції нооекономіки ..... 269

***ТЮТЮННИК Ю.М., ШУЛІКА Е.Ю.***

Правові аспекти регулювання діяльності у  
сфері сільського і зеленого туризму ..... 271

***ПЕТАЛОВИЧ Е.Р., БІЛИЙ І.М., МУЦИН Н.Б.***

Проблеми розвитку медичного туризму в Україні ..... 275

***ТЮТЮННИК Ю.М., ТЮТЮННИК С.В., СОРОЧИНСЬКА М.А.***

Аналіз змін в оподаткуванні та фінансовому  
моніторингу суб'єктів туристичної діяльності ..... 278